

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 15.5.2019 r.
JOIN(2019) 9 final

WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

UE i Azja Środkowa: nowe możliwości wzmocnienia partnerstwa

Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady

UE i Azja Środkowa: nowe możliwości wzmocnienia partnerstwa

WPROWADZENIE

Unia Europejska (UE) oraz pięć krajów Azji Środkowej (Kazachstan, Republika Kirgiska, Tadżykistan, Turkmenistan i Uzbekistan) **od dawna utrzymują stosunki oparte na silnych wzajemnych interesach.**

*Strategia UE wobec Azji Środkowej z 2007 r.*¹ pomogła UE i Azji Środkowej osiągnąć bezprecedensowy poziom współpracy. **Strategiczne położenie Azji Środkowej na styku Europy i Azji**, jej **udział w imporcie energii do UE oraz potencjał rynkowy siedemdziesięciu milionów mieszkańców**, a także **zainteresowanie UE bezpieczeństwem regionalnym** sprawiły, że Azja Środkowa staje się coraz ważniejszym partnerem dla UE.

Niektóre ze **zmian zachodzących obecnie w Azji Środkowej** otworzyły **nowe możliwości** dalszego rozwoju partnerstwa między UE a Azją Środkową. **Procesy reform** w tym regionie spowodowały, że zaczęto nawoływać o uznanie polityczne oraz wsparcie modernizacji ze strony UE. **Nowa dynamika współpracy regionalnej**, której przykładem jest pierwszy nieformalny szczyt przywódców państw Azji Środkowej, jaki odbył się w marcu 2018 r. w Astanie, uwydatniła znaczenie doświadczenia UE dla wypracowania wspólnych odpowiedzi na wspólne wyzwania. Wznowiono starania w zakresie promowania **łączy między Europą a Azją**, dzięki czemu wzrosło zainteresowanie podejściem UE do kwestii zrównoważonej łączności. Ścisła współpraca między Azją Środkową a **Afganistanem** pozwoliła na zdefiniowanie nowych norm dla wysiłków UE na rzecz wspierania pokoju w tym kraju. Jednocześnie nowe ambicje niektórych państw Azji Środkowej, aspirujących do odgrywania aktywniejszej roli w **sprawach globalnych i regionalnych**, przyczyniają się do zwiększania możliwości współpracy z UE w zakresie wspólnych celów.

Swoje zaangażowanie w tym regionie UE może budować na **istotnych atutach**. Państwa Azji Środkowej mogą zaufać UE, będącej wiodącym darczyńcą i oddanym partnerem w procesie reform i transformacji gospodarczej, głównym zwolennikiem ich integracji w światowym systemie handlu, źródłem wysokiej jakości inwestycji i nowoczesnych technologii, a także naturalnym zwolennikiem ich wysiłków na rzecz współpracy regionalnej.

Celem niniejszego wspólnego komunikatu jest stworzenie **silniejszego, nowoczesnego i niewyłącznego partnerstwa z państwami Azji Środkowej**, tak aby region ten rozwijał się jako **zrównoważony, bardziej odporny i zamożniejszy obszar gospodarczy i polityczny, cechujący się szeregiem wzajemnych powiązań**. Opierać się on będzie na wnioskach wyciągniętych z zaangażowania UE w tym regionie, uwzględniać inne stosowne strategie, w tym *globalną strategię na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej*², *nowy konsensus europejski w sprawie rozwoju*³, *strategię UE dotyczącą łączenia Europy i Azji*⁴ oraz *strategię UE wobec Afganistanu*⁵, a także wskazówki zawarte w *Agendzie ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030*⁶.

¹ UE i Azja Środkowa: Strategia nowego partnerstwa, 10113/07 z dnia 31 maja 2007 r.

² „Wspólna wizja, wspólne działanie: silniejsza Europa. Globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej”, czerwiec 2016 r.

³ Nowy konsensus europejski w sprawie rozwoju: „Nasz świat, nasza godność, nasza przyszłość”, Dz.U. 2017/C 210/01 z dnia 30 czerwca 2017 r.

Strategia UE skupi się na **trzech powiązanych ze sobą i wzajemnie uzupełniających się priorytetach**:

➤ **Partnerstwo na rzecz odporności**

UE będzie współpracować na zasadzie partnerstwa z krajami Azji Środkowej w zakresie przewidywania i rozwiązywania problemów mających wpływ na ich cele społeczno-gospodarcze oraz bezpieczeństwo, a także zwiększania ich zdolności do wprowadzania reform i modernizacji. Będzie propagować demokrację, prawa człowieka i praworządność, zacieśniać współpracę w zakresie wdrażania zobowiązań porozumienia paryskiego w sprawie zmian klimatu oraz radzenia sobie z transregionalnymi wyzwaniami związanymi z ochroną środowiska, aby przekształcić je w szansę, a także intensyfikować współpracę w obszarze migracji.

➤ **Partnerstwo na rzecz dobrobytu**

UE będzie współpracować na zasadzie partnerstwa z krajami Azji Środkowej w zakresie uwalniania ich znacznego potencjału wzrostu i wspierać będzie w tym celu rozwój konkurencyjnego sektora prywatnego oraz promować stabilne i otwarte otoczenie inwestycyjne. Będzie współpracować na rzecz rozwoju umiejętności, badań naukowych i innowacji, szczególną uwagę poświęcając młodzieży. Będzie dążyć do rozwiązywania kwestii ograniczeń strukturalnych w handlu i inwestycjach wewnątrzregionalnych, popierać przystąpienie pozostałych państw Azji Środkowej do Światowej Organizacji Handlu (WTO) i promować zrównoważoną łączność.

➤ **Lepsze współdziałanie**

UE będzie współpracować z krajami Azji Środkowej w celu wzmocnienia struktury partnerstwa poprzez intensyfikację dialogu politycznego i otwarcie przestrzeni dla udziału społeczeństwa obywatelskiego. Będzie nadal dla regionu głównym partnerem w dziedzinie rozwoju. Wzmocni dyplomację publiczną, aby podkreślić korzyści płynące z partnerstwa dla regionu i jego obywateli.

Szanując aspiracje i interesy poszczególnych partnerów z Azji Środkowej, jak również uznając konieczność rozróżnienia sytuacji tych krajów, UE będzie dążyć do pogłębienia współpracy z tymi krajami Azji Środkowej, które pragną i są w stanie zacieśnić stosunki. UE będzie dążyć do współpracy z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi, w przypadkach gdy takie szersze zaangażowanie przyczyniłoby się do osiągnięcia ogólnych celów UE i celów niniejszej strategii. **Dwustronne wzmocnione umowy o partnerstwie i współpracy nowej generacji**, które UE zawarła i które może zawrzeć z poszczególnymi krajami Azji Środkowej⁷, pozostaną podstawą zaangażowania UE. Celem niniejszego wspólnego komunikatu jest **mobilizacja szerokiego wachlarza polityk i instrumentów UE**, które zostaną wykorzystane do wzniesienia partnerstwa UE-Azja Środkowa na nowy poziom; zawiera on także **wytyczne dotyczące programowania** współpracy i pomocy rozwojowej UE.

---

⁴ Łącząc Europę i Azję – elementy składowe strategii UE – konkluzje Rady nr 13097/18 z dnia 15 października 2018 r.

⁵ Afganistan – Konkluzje Rady nr 13098/17 z dnia 16 października 2017 r.

⁶ Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 25 września 2015 r.

⁷ UE podpisała wzmocnioną umowę o partnerstwie i współpracy z Kazachstanem. Trwają negocjacje w sprawie wzmocnionej umowy o partnerstwie i współpracy z Kirgistanem i Uzbekistanem. Tadżykistan wyraził zainteresowanie podjęciem negocjacji w sprawie wzmocnionej umowy o partnerstwie i współpracy. Wzmocnione umowy o partnerstwie i współpracy tworzą ramy, które nie wykluczają udziału w innych istniejących inicjatywach współpracy, takich jak umowy o wolnym handlu czy Euroazjatycka Unia Gospodarcza, których członkami są Kazachstan i Kirgistan.

Przekrojowy priorytet: inwestowanie we współpracę regionalną w Azji Środkowej

UE jest poważnie zainteresowana rozwojem Azji Środkowej jako obszaru, gdzie współpraca i łączność oparte są na zasadach, a nie konkurencji i rywalizacji. UE jest zdecydowana, aby inwestować w nowe możliwości współpracy i rosnący potencjał w tym zakresie zarówno w poszczególnych krajach regionu, jak i w relacji z regionem jako całością.

Współpraca regionalna powinna umożliwić państwom Azji Środkowej lepsze zarządzanie ich współzależnością, rozwiązanie problemu ich podatności na zagrożenia i wspólnych obaw, uwolnienie ich potencjału wzrostu gospodarczego, zwiększenie wpływu na sprawy międzynarodowe oraz zachowanie ich niezależności i tożsamości. Chociaż to do krajów Azji Środkowej należy określenie sposobów wdrażania - we właściwym sobie tempie - dobrowolnych form współpracy regionalnej, UE będzie **wspierać te procesy** w oparciu o własne doświadczenia w zakresie korzyści, jakie mogą przynieść mechanizmy integracji i większa konektywność.

Dialog między UE a Azją Środkową oraz **programy regionalne finansowane przez UE** przyczynią się do promowania wspólnych rozwiązań na szczeblu regionalnym w takich obszarach, jak środowisko, zasoby wodne, zmiana klimatu i zrównoważona energia; edukacja; praworządność; zrównoważona łączność; polityka antynarkotykowa; bezpieczeństwo i zapobieganie radykalizacji; zarządzanie granicami oraz wewnątrzregionalne ułatwienia w handlu.

Ilekoć będzie to użyteczne z punktu widzenia UE i Azji Środkowej oraz w zależności od rodzaju problemów, dialog i programy współpracy z państwami Azji Środkowej mogłyby obejmować **państwa sąsiadujące**, m.in. kraje **Partnerstwa Wschodniego**, Afganistan i inne. Azja Środkowa i **Afganistan** są dla siebie coraz ważniejszymi partnerami ze względu na ich wspólne interesy w zakresie bezpieczeństwa i stabilności, gospodarki wodnej i budowy skutecznych połączeń. W związku z tym włączenie Afganistanu w stosownych przypadkach do spotkań odbywających się w ramach dialogu między UE a Azją Środkową oraz do programów regionalnych, a także większe wsparcie na rzecz trójstronnych projektów współpracy z partnerami z Afganistanu i Azji Środkowej mają nadal charakter priorytetowy.

1. PARTNERSTWO NA RZECZ ODPORNOŚCI

Wzmocnienie odporności Azji Środkowej, jej państw i społeczeństw leży w strategicznym interesie UE. Wymaga to zwiększenia ich zdolności do przewidywania nacisków zewnętrznych i wewnętrznych i przeciwstawiania się im, wprowadzania reform, a także do sprostania wyzwaniom wynikającym z globalizacji, szybkiego wzrostu liczby ludności, zmiany klimatu i degradacji środowiska, presji na zasoby wodne i energetyczne, migracji pracowników i nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa. Biorąc pod uwagę znaczne różnice między krajami Azji Środkowej pod względem ich modelu i etapu rozwoju społeczno-gospodarczego, UE będzie koncentrować się na ich najsłabszych punktach, wykorzystując istniejące mocne strony i kierując wysiłki na te obszary, w których przyniesie to pozytywne zmiany. Głównymi priorytetami UE pozostaną kwestie promowania odpowiednich szans dla młodzieży Azji Środkowej w coraz większym stopniu korzystającej z łączności i mającej coraz większe aspiracje oraz wzmocnianie pozycji kobiet i dziewcząt.

1.1. Promowanie demokracji, praw człowieka i praworządności

Konsolidowanie instytucji demokratycznych, wzmocnienie pozycji obywateli i ustanowienie bardziej integracyjnych struktur ładu politycznego i zarządzania gospodarczego, propagowanie praworządności, wzmocnienie rozliczalności instytucji publicznych i zapewnienie poszanowania praw

człowieka stanowią kluczowe warunki, od których zależy sukces zrównoważonego rozwoju Azji Środkowej. W związku z tym poszanowanie praw człowieka będzie w dalszym ciągu podstawowym elementem dwustronnych relacji UE z państwami tego regionu.

UE będzie nadal propagować **poszanowanie praw człowieka zgodnie z międzynarodowymi standardami**, koncentrując się na wolności wypowiedzi (w tym na pluralizmie mediów), wolności zrzeszania się, prawach kobiet, prawach dziecka, prawach mniejszości oraz zwalczaniu dyskryminacji, a także zapobieganiu torturom i ich eliminowaniu. UE będzie również dążyć do budowania partnerstw, na przykład w kontekście inicjatywy „Dobre przykłady realizacji praw człowieka”.

UE będzie zachęcać państwa Azji Środkowej do **dalszej współpracy z organami traktatowymi i agencjami oraz przestrzegania specjalnych procedur ONZ**. Będzie promować współpracę na **wielostronnych forach praw człowieka**, takich jak *Rada Praw Człowieka ONZ* i *Trzeci Komitet Zgromadzenia Ogólnego ONZ*. Będzie współpracować na rzecz ratyfikacji i wdrożenia najważniejszych międzynarodowych konwencji i rezolucji dotyczących praw człowieka i podstawowych norm pracy, stosując w tym celu *szczególne rozwiązanie motywacyjne dotyczące zrównoważonego rozwoju i dobrych rządów* (GSP Plus) wobec kwalifikujących się krajów w tym regionie. Państwa Azji Środkowej mogą skorzystać na doświadczeniu państw członkowskich UE w zakresie dostosowań prawnych niezbędnych do przystąpienia do Rzymskiego Statutu *Międzynarodowego Trybunału Karnego*.

Udział społeczeństwa obywatelskiego w podejmowaniu decyzji publicznych będzie miał wielkie znaczenie dla zapewnienia, by prowadzona w Azji Środkowej modernizacja miała zrównoważony charakter. UE będzie promować korzystne dla społeczeństwa obywatelskiego środowisko prawne i polityczne, umożliwiające obrońcom praw człowieka, dziennikarzom i niezależnym związkowcom oraz organizacjom pracodawców prowadzenie swobodnej i bezpiecznej działalności. Będzie zachęcać do dialogu i współpracy między społeczeństwem obywatelskim a organami administracji na wszystkich szczeblach.

UE zintensyfikuje swoje wysiłki na rzecz propagowania **demokracji, praworządności i dobrych rządów**, które są niezbędne, aby instytucje publiczne mogły lepiej odpowiadać na potrzeby swoich obywateli i być przez nich rozliczane, a także aby przyciągać inwestycje zagraniczne. UE utrzyma swoje zaangażowanie w propagowanie sprawiedliwych i przejrzystych procesów wyborczych. Zacieśni współpracę prawną i sądową, w tym współpracę z Radą Europy, aby wspierać niezależność i skuteczność systemów wymiaru sprawiedliwości. Ponieważ **korupcja** wciąż stanowi w tym regionie powszechny problem, UE podzieli się wiedzą fachową z krajami pragnącymi dokonać niezbędnych zmian w swoich systemach prawnych i administracyjnych oraz wzmocnić swoje niezależne instytucje nadzoru.

Biorąc pod uwagę pozytywny efekt mnożnikowy w wielu obszarach, począwszy od przeciwdziałania radykalizacji postaw po rozwój sektora prywatnego, UE będzie promować – między innymi dzięki włączeniu *Agendy ONZ dotyczącej kobiet, pokoju i bezpieczeństwa* do odpowiednich dziedzin współpracy UE – **równość płci i wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt**, których potencjał w zakresie angażowania się w życie społeczne, gospodarcze i polityczne w dalszym ciągu jest w dużej mierze niewykorzystany w tym regionie. *Inicjatywa „Spotlight”*⁸ może w tym względzie odegrać ważną rolę.

---

⁸ Inicjatywa „Spotlight” to wspólna inicjatywa UE i ONZ mająca na celu wyeliminowanie przemocy wobec kobiet i dziewcząt.

Priorytetem pozostanie **promowanie godnej pracy i poszanowania międzynarodowych norm pracy**. UE pomoże skonsolidować postępy poczynione w ostatnich latach w zakresie dążenia do przestrzegania podstawowych konwencji *Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP)* oraz będzie zachęcać do ratyfikacji i wdrożenia konwencji MOP dotyczących inspekcji pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków pracy. UE będzie propagować przestrzeganie *Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka*.

Kluczowe znaczenie w tym względzie będzie miała współpraca z *Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)*⁹, w tym na szczeblu lokalnym. UE będzie propagować przestrzeganie i wdrażanie zasad i zobowiązań OBWE; zacieśniać współpracę z niezależnymi instytucjami, *Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE*, Wysokim Komisarzem ds. Mniejszości Narodowych oraz Przedstawicielem OBWE ds. Wolności Mediów; oraz zachęcać państwa Azji Środkowej do większego zaangażowania w ramach OBWE i wspierania misji prowadzonych przez tę organizację w terenie w tym regionie.

UE wzmocni ponadto współpracę z *Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju* oraz z MOP na rzecz promowania solidnego otoczenia biznesowego i programu godnej pracy.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *wykorzystanie programów regionalnych w celu wspierania wymiany doświadczeń między UE a Azją Środkową, między samymi krajami Azji Środkowej oraz z państwami Partnerstwa Wschodniego w zakresie reformy prawa i sądownictwa, praw człowieka, międzynarodowych norm pracy, dobrych rządów, reformy ordynacji wyborczej oraz wzmacniania pozycji kobiet;*
- *rozwijanie możliwości szkoleniowych w zakresie praw człowieka i obrony własnych interesów dla działaczy społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka oraz wspieranie ich wzajemnych kontaktów transgranicznych w regionie, jak również kontaktów z ich odpowiednikami w UE i krajach Partnerstwa Wschodniego;*
- *nawiązanie ukierunkowanego dialogu na temat norm pracy, biznesu i praw człowieka.*

1.2. Zacieśnienie współpracy w zakresie zarządzania granicami, migracji i mobilności oraz reagowania na wspólne wyzwania w zakresie bezpieczeństwa

UE i Azja Środkowa to wieloletni partnerzy w sferze bezpieczeństwa. Regularne spotkania w ramach *dialogu wysokiego szczebla między UE a Azją Środkową na temat polityki i bezpieczeństwa* stanowią okazję do wymiany poglądów na temat bardziej ogólnych problemów związanych z bezpieczeństwem i skutecznymi reakcjami politycznymi. UE będzie promować **zintegrowane podejście** do współpracy z regionem w dziedzinie bezpieczeństwa oraz zacieśniać współpracę na rzecz eliminacji podstawowych przyczyn braku bezpieczeństwa, takich jak ubóstwo, wykluczenie społeczne i marginalizacja, ograniczony udział w życiu politycznym, słabość instytucjonalna, korupcja i niewłaściwe zarządzanie zasobami naturalnymi. Aby przyczynić się do trwałego bezpieczeństwa ludzi, UE będzie dążyć do nawiązania relacji z krajami Azji Środkowej w **sektorze bezpieczeństwa** i rozważy współpracę mającą na celu wspieranie jego rozliczalności i poddanie go skutecznym reformom.

Zmiana klimatu i degradacja środowiska stanowią potencjalne czynniki zwielfokrotniające zagrożenie. UE będzie zatem w większym stopniu uwzględniać powiązania między środowiskiem, klimatem i bezpieczeństwem w swoim dialogu merytorycznym, w swoich działaniach na rzecz

⁹ Wszystkie państwa Azji Środkowej są członkami OBWE.

zapobiegania konfliktom, działaniach rozwojowych i humanitarnych oraz strategiach zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi w Azji Środkowej.

Terroryzm i brutalny ekstremizm pozostają wyzwaniem zarówno w UE, jak i w Azji Środkowej. Współpraca na rzecz zapobiegania brutalnemu ekstremizmowi, radykalizacji i finansowaniu terroryzmu, jak również rozwiązania problemu powracających bojowników terrorystycznych, pozostanie jednym z priorytetów partnerstwa. Jej rozwój leżeć będzie w gestii nowo powołanego eksperta UE ds. bezpieczeństwa i zwalczania terroryzmu, posiadającego kompetencje regionalne w odniesieniu do Azji Środkowej, oraz będzie odbywać się we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim i przy konsekwentnym uwzględnianiu praw człowieka. UE będzie promować wymianę dobrych praktyk w zakresie zapobiegania brutalnemu ekstremizmowi, w tym badań nad czynnikami wywołującymi brutalny ekstremizm, a także środków zapobiegawczych i kontrnarracji. Będzie dążyć do zwiększenia odporności lokalnych społeczności na brutalny ekstremizm przy jednoczesnym poszanowaniu praw człowieka i praworządności oraz uwzględnianiu aspektu płci, zgodnie z *Planem Działania ONZ na rzecz Zapobiegania Brutalnemu Ekstremizmowi*.

Opierając się na wnioskach wyciągniętych z poprzednich programów realizowanych w tym regionie, UE zacieśni współpracę z Azją Środkową w zakresie **nowoczesnego, zintegrowanego zarządzania granicami**, rozszerzając wysiłki w zakresie współpracy regionalnej na Afganistan. UE będzie poszukiwać dalszych sposobów na wzmocnienie współpracy z regionem w zakresie **walki z przestępczością zorganizowaną, przemytem migrantów, handlem ludźmi i handlem narkotykami**. UE będzie kontynuować współpracę na rzecz rozwoju zintegrowanej i zrównoważonej polityki antynarkotykowej.

Aby usprawnić zarządzanie migracją i mobilnością w regionie Azji Środkowej oraz stworzyć warunki dla rozwoju kontaktów międzyludzkich między obywatelami państw Azji Środkowej oraz obywatelami UE i innych krajów partnerskich, zacieśniona współpraca będzie ukierunkowana na **zwalczanie nielegalnej migracji** przy pełnym poszanowaniu praw człowieka. Będzie to wymagało współpracy w zakresie zarządzania granicami, readmisji migrantów o nieuregulowanym statusie i reintegracji osób powracających, zajęcia się **podstawowymi przyczynami nielegalnej migracji** poprzez promowanie szkolenia zawodowego, godnych warunków pracy i wysokiej jakości miejsc pracy w krajach pochodzenia, wspieranie legalnych kanałów migracji, a także ustanowienie skutecznych przepisów i systemów pomocy ofiarom handlu ludźmi oraz osobom potrzebującym ochrony międzynarodowej.

W tym celu UE będzie zachęcać państwa Azji Środkowej do **opracowania krajowej polityki migracyjnej, współpracy na szczeblu regionalnym oraz współpracy w zakresie wielostronnego zarządzania mobilnością i migracją**, zgodnie z wytycznymi ONZ. Jednocześnie UE rozwieje dwustronny dialog i współpracę w obszarze migracji i mobilności z państwami Azji Środkowej, zwłaszcza w ramach wzmocnionych umów o partnerstwie i współpracy.

UE podejmie dialog z państwami Azji Środkowej na rzecz promowania otwartej, wolnej i bezpiecznej **cyberprzestrzeni** oraz zwiększania **cyberbezpieczeństwa**.

Będzie także kontynuować współpracę z regionem na rzecz **nierozprzestrzeniania broni masowego rażenia, kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania oraz bezpieczeństwa jądrowego i jądrowego bezpieczeństwa fizycznego**, w pełni wykorzystując przy tym potencjał *centrum doskonałości ds. substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych w Azji Środkowej*. UE prowadzi będzie ściślejszy dialog z państwami Azji Środkowej na temat **zarządzania kryzysowego i utrzymywania pokoju**.

W interesie UE leży również dalsze monitorowanie rozwoju regionalnych struktur bezpieczeństwa, takich jak *Szanghajska Organizacja Współpracy* i *Organizacja Układu o Bezpieczeństwie Zbiorowym*.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *wykorzystanie dialogu wysokiego szczebla między UE a Azją Środkową na temat polityki i bezpieczeństwa oraz nowo utworzonego urzędu eksperta UE ds. bezpieczeństwa i walki z terroryzmem, posiadającego kompetencje regionalne w odniesieniu do Azji Środkowej, w celu wzmocnienia praktycznej współpracy w zakresie szerszej agendy bezpieczeństwa, w tym reformy sektora bezpieczeństwa i zarządzania nim, zagrożeń hybrydowych oraz powiązań między wodą a bezpieczeństwem;*
- *organizowanie spotkań ad hoc ekspertów z UE i Azji Środkowej dotyczących zapobiegania brutalnemu ekstremizmowi i zwalczania terroryzmu w celu promowania wymiany najlepszych praktyk i zacieśnienia współpracy transgranicznej zgodnie z odpowiednimi zobowiązaniami międzynarodowymi;*
- *zacieśnianie współpracy i synergii z OBWE w zakresie zapobiegania zagrożeniom transnarodowym w Azji Środkowej i przeciwdziałania tym zagrożeniom;*
- *kontynuację współpracy w zakresie polityki antynarkotykowej w celu dalszego wzmocnienia polityki poszczególnych krajów w zakresie ograniczania popytu na narkotyki oraz zwalczania nielegalnych dostaw substancji odurzających i związanej z nimi przestępczości zorganizowanej;*
- *dzielenie się wiedzą fachową w zakresie cyberbezpieczeństwa i zagrożeń hybrydowych, w tym zapewnienie krajom Azji Środkowej możliwości udziału we wspólnej identyfikacji zagrożeń hybrydowych w ramach unijnego badania ryzyka hybrydowego;*
- *zacieśnianie współpracy w zakresie nowoczesnego, zintegrowanego zarządzania granicami w oparciu o wieloletnią współpracę między UE a Azją Środkową i między UE a Afganistanem;*
- *zacieśnienie dialogu i współpracy w sprawach migracji i mobilności w ramach wzmocnionych umów o partnerstwie i współpracy, jak również na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych.*

1.3. Wzmacnianie odporności w dziedzinie środowiska, klimatu i zasobów wodnych

Azja Środkowa stoi w obliczu coraz poważniejszych wyzwań środowiskowych. Połączenie skutków zmiany klimatu, przez którą zmniejsza się przepływ wody z powodu topnienia lodowców zasilających rzeki Azji Środkowej, oraz szybkiego wzrostu liczby ludności spotęguje niektóre problemy środowiskowe w tym regionie, co może przynieść negatywne skutki dla rozwoju gospodarczego, bezpieczeństwa i migracji.

UE może pomóc regionowi przekształcić te wyzwania w szansę. Ponieważ wyzwania te mają charakter transgraniczny i wymagają wzajemnego zaufania oraz wspólnych rozwiązań, UE będzie nadal stosować **podejście regionalne** do współpracy w dziedzinie środowiska, wody i zmiany klimatu.

UE będzie współpracować ze swoimi partnerami w Azji Środkowej w celu wdrażania **porozumienia klimatycznego z Paryża**¹⁰ i ustalonych na poziomie krajowym wkładów, przyjmując konkretne środki ukierunkowane na łagodzenie zmiany klimatu, przystosowanie się do niej i zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi.

¹⁰ Podpisane w dniu 12 grudnia 2015 r.

UE będzie wspierać państwa Azji Środkowej w przyjmowaniu wysokich norm środowiskowych i będzie zachęcać je do odejścia od liniowych modeli produkcyjnych na rzecz **gospodarki o obiegu zamkniętym**, w której wartość produktów utrzymywana jest tak długo, jak to możliwe, poprawie ulega efektywne gospodarowanie energią i zasobami, a produkcja odpadów i emisje dwutlenku węgla i zanieczyszczeń zostają zminimalizowane. Z takiego przejścia na zrównoważoną konsumpcję i produkcję płynąć mogą znaczne korzyści dla zdrowia ludzkiego i jakości życia, a jednocześnie może się ono przyczynić do wspierania dywersyfikacji gospodarczej, tworzenia nowych możliwości rynkowych i stymulowania wzrostu gospodarczego.

W oparciu o potencjał regionu w zakresie energii słonecznej, wiatrowej i wodnej UE będzie zachęcać do przeprowadzenia **reform sektora energetycznego** w Azji Środkowej i **przejścia na gospodarkę niskoemisyjną**. Udostępnienie technologii i wiedzy fachowej UE z zakresu **energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej** oraz doradztwo w zakresie reform regulacyjnych powinny przyczynić się do wzmocnienia odporności energetycznej regionu, wspierając tym samym realizację celów w dziedzinie klimatu oraz tworzenie miejsc pracy i możliwości rynkowych po obu stronach.

UE będzie również promować **lepsze zarządzanie środowiskiem** i wspierać budowanie zdolności państw Azji Środkowej do uwzględnienia problematyki ochrony środowiska w innych obszarach polityki i przy podejmowaniu decyzji publicznych, w szczególności poprzez odpowiednie oceny oddziaływania na środowisko. UE będzie promować zrównoważenie środowiskowe inwestycji w infrastrukturę łączności oraz wspierać przystąpienie wszystkich państw Azji Środkowej do regionalnych i globalnych wielostronnych umów środowiskowych.

Wymiana doświadczeń w zakresie **zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi, ochrony różnorodności biologicznej i turystyki ekologicznej** może przyczynić się do osiągnięcia szerokiego wachlarza celów, takich jak rozwój obszarów wiejskich, ochrona ekosystemów i podnoszenie świadomości ekologicznej.

Zgodnie z *konkluzjami Rady w sprawie dyplomacji wodnej*¹¹ promowanie **regionalnego programu na rzecz wody, pokoju i dobrobytu** pozostanie kluczowym priorytetem w regionie. UE nadal będzie promować wzajemnie akceptowalne rozwiązania w celu poprawy współpracy regionalnej w zakresie sprawiedliwego zarządzania transgranicznymi zasobami wodnymi, w porozumieniu z właściwymi agencjami ONZ i innymi partnerami. Będzie wspierać przystąpienie do *konwencji Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ o wodzie* oraz jej wdrożenie¹², zachęcać do współpracy w obszarze **Jeziora Aralskiego** i wdrożenia **Umowy w sprawie statusu prawnego Morza Kaspijskiego**¹³.

UE będzie nadal wspierać współpracę z regionem, w tym poprzez szkolenia ekspertów, w celu propagowania **zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi**, zmniejszenia ilości ścieków, poprawy jakości wody i modernizacji infrastruktury, a także promowania nowoczesnych systemów nawadniania w rolnictwie.

Ponieważ region ten jest szczególnie narażony na zagrożenia naturalne i spowodowane przez człowieka, UE będzie wspierać krajowe i regionalne wysiłki na rzecz nowych polityk i przepisów w zakresie **zmniejszenia ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi**. UE udostępni również swoją

---

¹¹ Dyplomacja wodna – konkluzje Rady nr 13991/18 z dnia 19 listopada 2018 r.

¹² Konwencja o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych, uchwalona w Helsinkach w dniu 17 marca 1992 r.

¹³ Podpisana w dniu 12 sierpnia 2018 r. w Aktau.

wiedzę fachową w zakresie ochrony ludności i reagowania kryzysowego, aby wspierać bardziej strukturalne, regionalne podejście do kwestii odporności i gotowości.

UE będzie kontynuować współpracę w zakresie środków naprawy środowiska w celu uporania się z **problemem toksycznych odpadów chemicznych i odpadów promieniotwórczych**, powstałych na skutek wydobywania uranu w przeszłości w tym regionie.

UE wykorzysta swoje instrumenty finansowe, dotacje i gwarancje, w szczególności te oferowane przez *Europejski Bank Inwestycyjny* (EBI) oraz wdrażane we współpracy z *Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju* (EBOR) i innymi wielostronnymi bankami rozwoju, w celu **uruchomienia kapitału publicznego, a przede wszystkim prywatnego, na rzecz projektów środowiskowych i zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej**. Promowanie solidnych ram regulacyjnych będzie miało kluczowe znaczenie dla przyciągnięcia inwestycji prywatnych.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *wzmocnienie międzyregionalnych i wewnątrzregionalnych forów i mechanizmów współpracy w dziedzinie środowiska, wody i zmiany klimatu;*
- *rozwój wymiany doświadczeń i innowacyjnych metod finansowania w celu promowania energii ze źródeł odnawialnych;*
- *promowanie współpracy naukowej i badań w obszarze gospodarki wodnej, a także powszechnie dostępnych, wiarygodnych danych dotyczących klimatu i wody, które mogą stanowić podstawę skutecznej polityki;*
- *zacieśnienie współpracy z Regionalnym Centrum Narodów Zjednoczonych ds. Dyplomacji Prewencyjnej w Azji Środkowej dotyczącej powiązań między wodą a bezpieczeństwem;*
- *wspieranie zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi i ekosystemami oraz wdrażania strategicznego planu na rzecz różnorodności biologicznej oraz globalnych ram na rzecz różnorodności biologicznej po 2020 r.;*
- *promowanie wymiany doświadczeń i współpracy w obszarze gospodarki o obiegu zamkniętym, w szczególności w zakresie zrównoważonych systemów gospodarowania odpadami i walki z zanieczyszczeniem powietrza.*

2. PARTNERSTWO NA RZECZ DOBROBYTU

Dzięki coraz lepszej pod względem strategicznym lokalizacji na styku Europy i Azji, młodej populacji¹⁴, wysokim wskaźnikom alfabetyzacji oraz obfitości zasobów naturalnych Azja Środkowa ma znaczący potencjał wzrostu i rozwoju. Jednocześnie w regionie coraz powszechniej uznaje się potrzebę przyjęcia nowych modeli rozwoju gospodarczego i dywersyfikacji gospodarek, aby sprostać wyzwaniom i wykorzystać szanse, jakie niesie ze sobą globalizacja. UE będzie współpracować z państwami Azji Środkowej, aby pomóc w uzyskaniu trwałych rezultatów, co będzie oznaczało rozwój prywatnego rynku, poprawę klimatu inwestycyjnego, przyspieszenie przejścia na ekologiczną gospodarkę o obiegu zamkniętym, zmniejszenie nierówności społeczno-ekonomicznych, inwestowanie w kapitał ludzki i propagowanie godnej pracy dla wszystkich, uwolnienie potencjału handlu wewnątrz- i międzyregionalnego oraz promowanie zrównoważonej łączności.

2.1. Konsolidacja partnerstwa na rzecz reformy gospodarczej

UE jest poważnie zainteresowana wsparciem przekształcenia gospodarek Azji Środkowej – obecnie nadmiernie uzależnionych od towarów lub wywozu o niskiej wartości dodanej¹⁵, jak również od

¹⁴ Połowa ludności regionu to osoby poniżej 20. roku życia, a gospodarki Azji Środkowej co roku muszą przyjąć milion nowych osób wchodzących na rynek pracy.

¹⁵ W 2018 r. węglowodory i minerały stanowiły prawie 60 % całkowitego wywozu tego regionu.

przekazów emigrantów – w zdywersyfikowane i konkurencyjne gospodarki oparte na sektorze prywatnym, zdolne do tworzenia miejsc pracy, integrowania się w ramach regionalnych i globalnych łańcuchów wartości oraz zapewniania równych warunków działania wszystkim podmiotom gospodarczym.

UE będzie dążyć do wspierania **bardziej zrównoważonych i sprzyjających włączeniu społecznemu modeli wzrostu** w regionie. Reforma gospodarcza i modernizacja powinny przynieść korzyści całemu społeczeństwu i przyczynić się do ograniczenia nierówności oraz różnic między regionami, a także między obszarami wiejskimi a miejskimi. W tym kontekście doświadczenie UE w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, polityki regionalnej i spójności będzie szczególnie istotne.

Rozwój **konkurencyjnego sektora prywatnego**, a w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), będzie stanowił priorytet zaangażowania UE ze względu na kluczową rolę, jaką sektor prywatny może odegrać we wspieraniu wzrostu gospodarczego, wzmacnianiu pozycji kobiet, propagowaniu godnej pracy i walce z ubóstwem. UE będzie wspierać rozwój rynków kapitałowych, rozszerzenie dostępu do finansowania dla MŚP, solidne ramy regulacyjne i politykę fiskalną, a także skuteczną politykę antykorupcyjną. Rozwój sektora prywatnego pozostanie głównym priorytetem *unijnego Instrumentu Inwestycyjnego dla Azji Środkowej*.

Jako wiodące źródło inwestycji prywatnych na świecie UE jest szczególnie dobrze przygotowana do intensyfikacji dialogu na poziomie strategicznym z rządami i przedstawicielami świata biznesu w regionie oraz z międzynarodowymi instytucjami finansowymi w celu promowania **solidnego, przejrzystego, otwartego, niedyskryminującego i przewidywalnego otoczenia regulacyjnego i politycznego** dla europejskich podmiotów gospodarczych prowadzących handel z Azją Środkową lub inwestujących w tym regionie.

Wsparcie dla rozwoju sektora prywatnego i inwestycji powinno skupiać się przede wszystkim na sektorach przyczyniających się do wzrostu i tworzenia miejsc pracy, w przypadku których UE posiada **szczególne wiedzę fachową i przewagę komparatywną**; m.in. sektora rolnego i agrobiznesu, środowiska naturalnego i zasobów wodnych, energii, transportu i zrównoważonej turystyki.

UE będzie promować **dialog i współpracę między przedsiębiorstwami** z Azją Środkową, w tym wśród przedsiębiorstw typu start-up i inkubatorów przedsiębiorczości. Pomoże stworzyć w państwach Azji Środkowej dwustronne i regionalne fora dialogu i współpracy między przedsiębiorstwami, takie jak *europejskie izby handlowe*. UE będzie dążyć do włączenia związków pracodawców i pracowników z Azji Środkowej do dialogu na takie tematy, jak klimat inwestycyjny, edukacja, zdolność do zatrudnienia (w tym kobiet i dziewcząt) oraz reforma rynku pracy.

Biorąc pod uwagę fakt, że dostępność **wysokiej jakości statystyki** stanowi warunek wstępny opracowania skutecznej polityki publicznej, UE będzie dalej działać na rzecz rozwoju systemów statystycznych państw Azji Środkowej.

W ramach regularnych dwustronnych konsultacji z krajami Azji Środkowej UE wzmocni wymianę i współpracę w zakresie reform makroekonomicznych, **polityki finansowej, pieniężnej i fiskalnej, a także zarządzania finansami publicznymi**. Będzie wspierać strategię zarządzania długiem i krajowe rynki obligacji oraz ułatwiać przeprowadzanie reform ram polityki pieniężnej oraz nadzoru nad systemem finansowym.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *promowanie poprawy otoczenia biznesu i warunków inwestycyjnych oraz wspieranie*

rozwoju sektora prywatnego, w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez dialog i współpracę między przedsiębiorstwami UE i Azji Środkowej, dialog sektorowy oraz wsparcie techniczne;

- promowanie współpracy partnerskiej w celu dzielenia się wiedzą ekspercką i budowania potencjału administracji Azji Środkowej w zakresie kluczowych aspektów reform gospodarczych;
- dzielenie się wiedzą ekspercką w zakresie rozwoju systemów statystycznych.

2.2. Ułatwianie handlu i inwestycji wewnątrzregionalnych i międzyregionalnych

Potrzeba więcej wspólnych działań, aby zaradzić strukturalnym ograniczeniom, które nadal hamują potencjał handlu i inwestycji między UE a Azją Środkową¹⁶, pobudzić handel¹⁷ i inwestycje wewnątrzregionalne oraz zapewnić głębszą integrację Azji Środkowej z gospodarką światową.

UE będzie nadal zachęcać do **przystąpienia do WTO** wszystkie państwa Azji Środkowej oraz wspierać tę inicjatywę. Realizacja zobowiązań WTO pomoże państwom Azji Środkowej otworzyć ich gospodarki, wzmocnić międzynarodową konkurencyjność, włączyć się w globalne łańcuchy wartości i uczestniczyć w kształtowaniu globalnego zarządzania gospodarką. Proces tworzenia równych warunków działania i zwiększania zaufania do przedsiębiorstw w regionie będzie obejmował promowanie przystąpienia do *Porozumienia w sprawie zamówień rządowych (GPA) WTO*.

Opierając się na swoim doświadczeniu w zakresie mechanizmów integracji regionalnej, UE będzie wspierać wysiłki na rzecz ułatwienia **wewnątrzregionalnego handlu i inwestycji w Azji Środkowej**, w tym w drodze wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk dotyczących znoszenia pozataryfowych barier w handlu oraz promując konwergencję i harmonizację przepisów; włączenie do międzynarodowego systemu normalizacji, któremu przewodzą *Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna* i *Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna*, oraz rzetelny system oceny jakości są uznane za niezbędne elementy w tym kontekście.

UE wykorzysta wzmocnione umowy o partnerstwie i współpracy oraz programy współpracy technicznej, aby propagować **konwergencję i zgodność z przepisami UE oraz międzynarodowymi i europejskimi normami technicznymi**, a także w celu **wyeliminowania barier technicznych w handlu**. Działania te ułatwią wzajemny dostęp do rynków i stworzą możliwości dostępu do rynku dla podmiotów gospodarczych z Azji Środkowej w skali światowej, ponieważ unijne przepisy i normy uznawane są na całym świecie. Intensyfikacja dialogu w sprawie środków sanitarnych i fitosanitarnych w celu wzmocnienia systemów bezpieczeństwa żywności w państwach Azji Środkowej byłaby korzystna dla lokalnych konsumentów i przedsiębiorstw oraz ułatwiłaby handel z UE.

UE będzie nadal współpracować z państwami Azji Środkowej w celu poprawy **wzajemnego dostępu do rynku towarów i usług**. UE zintensyfikuje swoje działania, aby pomóc beneficjentom z Azji Środkowej w lepszym wykorzystaniu jednostronnego dostępu na preferencyjnych warunkach do rynku UE, który zapewniają systemy **GSP** i **GSP Plus**, co może stymulować wywóz i dywersyfikację gospodarczą oraz zapewnić lepsze standardy i warunki pracy, a także odpowiednio uzupełniać wzmocnione umowy o partnerstwie i współpracy.

¹⁶ W 2018 r. UE znalazła się wśród pięciu najważniejszych partnerów handlowych i inwestycyjnych każdego z państw Azji Środkowej, jednak wymiana handlowa z regionem nadal stanowiła mniej niż jeden procent całkowitych obrotów handlowych UE.

¹⁷ Handel wewnątrzregionalny stanowił 5 % całkowitego handlu tego regionu w 2018 r.

UE zacieśni współpracę z Azją Środkową w celu propagowania przestrzegania **międzynarodowych norm celnych** UE, Światowej Organizacji Celnej i WTO, aby przyspieszyć proces upraszczania i harmonizacji procedur celnych. UE wzmocni współpracę z regionem w celu zwalczania nielegalnego handlu, oszustw na granicach i oszustw podatkowych, uchylania się od opodatkowania i naruszeń praw własności intelektualnej. Będzie nadal wspierać wymianę informacji w celu skuteczniejszego zwalczania prania pieniędzy, korupcji i finansowania terroryzmu.

Opierając się na swoim doświadczeniu, UE będzie nadal promować wykorzystanie i rozwój **oznaczeń geograficznych** przez państwa Azji Środkowej, co może pomóc im w dywersyfikacji produkcji rolnej w kierunku większej wartości dodanej.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *intensyfikację wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk UE w zakresie rozwiązania kwestii barier pozataryfowych dla handlu oraz promowanie ujednoczenia i harmonizacji przepisów;*
- *wspieranie przystąpienia do WTO i Porozumienia w sprawie zamówień rządowych, w tym dzięki pomocy technicznej;*
- *intensyfikację dialogu w sprawie środków sanitarnych i fitosanitarnych w celu wzmocnienia systemów bezpieczeństwa żywności;*
- *wymianę doświadczeń dotyczących normalizacji i infrastruktury służącej zapewnianiu jakości w celu ułatwienia handlu wewnątrzregionalnego oraz handlu z UE;*
- *promowanie uproszczenia i harmonizacji procedur celnych oraz wspieranie rozwoju transgranicznego handlu elektronicznego;*
- *zacieśnienie współpracy technicznej w celu lepszego wykorzystania jednostronnego dostępu na preferencyjnych warunkach do rynku UE, jaki zapewniają systemy GSP i GSP Plus;*
- *wymianę doświadczeń w zakresie oznaczeń geograficznych w celu dywersyfikacji produkcji rolnej.*

2.3. Promowanie zrównoważonej łączności

Rozwój **łączności między Europą i Azją** może przynieść Azji Środkowej znaczne korzyści dzięki lepszej infrastrukturze, dywersyfikacji gospodarczej i integracji w ramach regionalnych i globalnych łańcuchów wartości. UE jest poważnie zainteresowana rozwojem funkcjonujących korytarzy handlowych między Europą i Azją, a także zapewnianiem, aby rozwój łączności przebiegał w sposób zrównoważony, otwarty, sprzyjający włączeniu społecznemu i oparty na określonych zasadach, tworząc w ten sposób odpowiednie otoczenie dla zrównoważonych inwestycji i równe warunki działania dla przedsiębiorstw w Azji Środkowej.

Zgodnie ze *strategią UE w sprawie łączenia Europy i Azji*¹⁸ oraz wykorzystując istniejące ramy współpracy, UE będzie w stosownych przypadkach nawiązywać z państwami Azji Środkowej **partnerstwa na rzecz zrównoważonej łączności**, które będą zgodne z zasadami rynkowymi, zapewnią przejrzystość i będą opierać się na normach międzynarodowych. Współpraca w tej dziedzinie powinna skupiać się przede wszystkim na **transporcie, energii i połączeniach cyfrowych, a także na kontaktach międzyludzkich**. Dzięki temu państwa Azji Środkowej uzyskają trwałe korzyści wykraczające poza korzyści związane z ich statusem krajów tranzytu oraz osiągną cele zrównoważonego rozwoju i cele w dziedzinie klimatu.

¹⁸ Łącząc Europę i Azję – elementy składowe strategii UE – konkluzje Rady nr 13097/18 z dnia 15 października 2018 r.

Połączenie europejskich inwestycji prywatnych i programów współpracy regionalnej UE, które przyczyniły się do łączenia Europy z jej sąsiadami i Azją Środkową od wczesnych lat dziewięćdziesiątych XX wieku, uczyniło UE kluczowym podmiotem w promowaniu łączności między Europą i Azją. Dzięki wznowieniu międzynarodowych wysiłków w tej dziedzinie, w tym rozszerzeniu *transeuropejskiej sieci transportowej* na kraje sąsiadujące z UE, chińskiej inicjatywie „*Jednego Pasa i jednego szlaku*” oraz innym inicjatywom mogą powstać istotne możliwości zaspokojenia głównych potrzeb Azji Środkowej.

UE i państwa Azji Środkowej zacieśnią współpracę i zapewnią synergie w zakresie planowania **łączności transportowej** i tworzenia niezbędnych ram regulacyjnych, w tym w celu połączenia dobrze rozwiniętych ram transeuropejskiej sieci transportowej z sieciami w Azji Środkowej, w tym przez Południowy Kaukaz, i z innymi sieciami regionalnymi¹⁹. Działania te mają na celu uzyskanie trwałych i zrównoważonych lądowych połączeń transportowych pomiędzy wschodem a zachodem oraz północą a południem, w szczególności w oparciu o prace *Regionalnej Współpracy Gospodarczej w Azji Środkowej*. Aby zrealizować ten cel, UE może w stosownych przypadkach zapewnić pomoc techniczną i wspomóc zrównoważony rozwój infrastruktury, aby udzielić wsparcia swoim partnerom w planowaniu systemów transportu i zapewnianiu ich wzajemnych połączeń. UE przyczyni się do obniżenia emisyjności transportu lądowego dzięki promowaniu **elektromobilności** zarówno w odniesieniu do transportu drogowego, jak i kolejowego, oraz zwróci należytą uwagę na rozwój **transportu lotniczego i lotnictwa cywilnego**, w tym na kwestie bezpieczeństwa.

Dalsza współpraca między UE a Azją Środkową w zakresie **zarządzania granicami**, w tym zacieśniona współpraca w obszarze nowoczesnego zintegrowanego zarządzania granicami, a także promowanie **kompatybilnych systemów tranzytu celnego**, będą wspierać wysiłki na rzecz rozwoju łączności w sektorze transportu.

UE będzie nadal koncentrować się na zwiększaniu roli Azji Środkowej w przyczynianiu się do **bezpieczeństwa dostaw energii i dywersyfikacji dostawców, źródeł i dróg dostaw w UE**, w tym oceniając możliwość budowy *rurociągu transkaspjskiego*. UE będzie współpracować z Azją Środkową, aby promować ramy regulacyjne, technologie i umiejętności niezbędne do obniżenia kosztów, rozwoju odnawialnych źródeł energii i technologii umożliwiających oszczędność energii oraz przyciągania inwestycji dzięki instrumentom łączonym i innym zachętom finansowym. UE udzieli pomocy w modernizowaniu systemu dystrybucji energii elektrycznej dzięki inteligentnym i odpornym sieciom zdecentralizowanym oraz w **rozwijaniu połączeń międzysystemowych między państwami**, aby pobudzić regionalny i międzyregionalny handel energią elektryczną.

UE i Azja Środkowa zacieśnią współpracę w dziedzinie **gospodarki cyfrowej** ze szczególnym naciskiem na promowanie dostępu do przystępnej cenowo, otwartej i bezpiecznej łączności szerokopasmowej oraz infrastruktury cyfrowej, w tym poprzez przyjęcie niezbędnych reform regulacyjnych; wspieranie rozwoju i utrzymania sieci badawczo-edukacyjnych o dużym potencjale; promowanie umiejętności cyfrowych; wspieranie przedsiębiorczości cyfrowej i tworzenia miejsc pracy; oraz rozwój takich dziedzin, jak administracja elektroniczna i e-edukacja. Ze względu na swój przekrojowy charakter cyfryzacja będzie stanowiła kluczowy aspekt współpracy UE z Azją Środkową w takich obszarach, jak zintegrowane zarządzanie granicami, reforma administracji publicznej, handel, transport i infrastruktura energetyczna, a także wsparcie MŚP. UE zintensyfikuje wymianę doświadczeń w ramach odpowiednich forów na rzecz wolności internetu i zwalczania dezinformacji.

---

¹⁹ Zostaną przeprowadzone konsultacje z państwami Azji Środkowej w sprawie wspólnego badania nad kompleksowymi korytarzami transportowymi opartymi na zrównoważonych połączeniach kolejowych między Europą a Chinami, jak ustalono w ramach platformy łączności UE-Chiny.

Współpraca w zakresie korzystania z satelitarnych usług pozycjonowania, nawigacji i czasu, jakie zapewnia system *Galileo*, mogłaby ułatwić łączność transportową i zapewnić zastosowania w sieciach energetycznych i telekomunikacyjnych.

UE będzie ściśle współpracować z **państwami trzecimi, organizacjami regionalnymi i międzynarodowymi instytucjami finansowymi**, aby promować zrównoważony rozwój oraz równe warunki działania w zakresie łączności w celu wspierania wspólnych interesów Azji Środkowej i UE. UE będzie szukać synergii z innymi kluczowymi partnerami zaangażowanymi w promowanie łączności między Europą i Azją, w tym w ramach *dialogu Azja–Europa* (procesu ASEM). Zobowiązanie UE do wspierania projektów dotyczących zrównoważonej łączności powinno przyczynić się do poprawy ogólnej jakości projektów inwestycyjnych innych podmiotów w regionie.

UE będzie korzystać z własnych instrumentów finansowych, dotacji, gwarancji oraz pożyczek EBI, a także współpracować z międzynarodowymi instytucjami finansowymi i wielostronnymi bankami rozwoju, aby **zmobilizować publiczny, a w szczególności prywatny kapitał** na potrzeby projektów dotyczących zrównoważonej łączności w Azji Środkowej.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *zacieśnienie współpracy dwustronnej i międzyregionalnej w celu zapewnienia skutecznej zrównoważonej łączności;*
- *przyczynianie się do rozwoju korytarzy transportowych między UE a Azją Środkową w oparciu o rozbudowę sieci TEN-T;*
- *intensyfikację dwustronnych dialogów w ramach istniejących protokołów ustaleń dotyczących współpracy energetycznej oraz organizowanie, w stosownych przypadkach, regionalnych konferencji ad hoc w zakresie energii;*
- *wykorzystywanie innowacyjnych źródeł finansowania i instrumentów łączonych w celu dalszego wspierania zielonych inwestycji, w szczególności w energię ze źródeł odnawialnych i efektywność energetyczną;*
- *wykorzystywanie instrumentów UE (m.in. dotacji, instrumentów łączonych i gwarancji), a także intensyfikację konsultacji z międzynarodowymi organizacjami finansowymi i innymi odpowiednimi podmiotami w celu wsparcia projektów dotyczących zrównoważonej łączności.*

2.4. Inwestowanie w młodzież, edukację, innowacje i kulturę

Kluczowe znaczenie dla konkurencyjności i spójności społecznej Azji Środkowej będzie miał rozwój umiejętności. Promowanie wysokiej jakości edukacji, zdolności do zatrudnienia i godnych miejsc pracy dla młodych ludzi i kobiet w Azji Środkowej powinno pomóc regionowi w zaspokojeniu potrzeb wynikających z szybko zmieniających się technologii oraz zapewnić wykwalifikowaną siłę roboczą wymaganą do przeprowadzenia dywersyfikacji gospodarczej i przyciągnięcia zagranicznych inwestorów. Zapewnienie wysokiej jakości edukacji i miejsc pracy, w tym na obszarach wiejskich, również dziewczętom i kobietom, pozostanie kluczowym warunkiem zapobiegania emigracji wykwalifikowanej siły roboczej, a także radykalizacji i brutalnemu ekstremizmowi.

UE będzie wspierać współpracę międzyregionalną i wewnątrzregionalną w celu budowania zdolności oraz poprawy **jakości kształcenia, szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego**. Będzie promować **synergii między systemami edukacji i rynkiem pracy**, a także **edukację cyfrową**.

UE może wykorzystać program Erasmus +, aby pomóc uniwersytetom w Azji Środkowej w modernizacji i osiągnięciu celów *procesu bolońskiego* w odniesieniu do **szkolnictwa wyższego**

i *zasad procesu turyńskiego* dotyczących **kształcenia i szkolenia zawodowego**. UE powinna dążyć do rozwinięcia **studiów europejskich** na uniwersytetach w Azji Środkowej. Należy zachęcać uniwersytety w państwach członkowskich UE do tworzenia większej liczby **partnerstw** z uniwersytetami w Azji Środkowej i otwierania tam **oddziałów**, a także do rozwijania **szkoleń językowych** w tym regionie.

Wzorując się na *europejskim obszarze szkolnictwa wyższego*, UE zbada możliwość udzielenia Azji Środkowej pomocy w zakresie rozwoju **regionalnego obszaru szkolnictwa wyższego**. Pozwoliłoby to krajom regionu na modernizację swoich systemów szkolnictwa wyższego oraz zapewnienie ich wzajemnej kompatybilności przy jednoczesnym wzmocnieniu mechanizmów zapewniania jakości i uznawania kwalifikacji.

We współpracy z *Europejską Fundacją Kształcenia* UE wzmocni współpracę w zakresie **kształcenia i szkolenia zawodowego** w celu promowania zdolności do zatrudnienia osób młodych i dorosłych w perspektywie uczenia się przez całe życie, aby odpowiedzieć na potrzeby przechodzących transformację gospodarek Azji Środkowej i europejskich inwestorów w regionie.

Współpraca UE z Azją Środkową w dziedzinie **badania naukowych i innowacji** może pomóc w skuteczniejszym stawianiu czoła wyzwaniom, jakie istnieją w tym regionie, a jednocześnie wzmocnić kontakty międzyludzkie. Wymiana wiedzy eksperckiej oraz innowacyjnych technologii pozwalających stawić czoła wyzwaniom związanym z klimatem, wodą i ochroną środowiska, a także bezpieczeństwem żywnościowym, czystą energią oraz energią ze źródeł odnawialnych, mogłaby przyczynić się do rozwoju współpracy regionalnej dzięki dostarczaniu rzetelnych, wiarygodnych i dostępnych danych do kształtowania polityki. Korzystne dla obu stron byłoby również wzmocnienie współpracy badawczej w dziedzinie rolnictwa, zdrowia, ekologicznego transportu i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Uniwersytety i organizacje badawcze w UE i Azji Środkowej powinny w dalszym ciągu wspierać mobilność naukowców i wymianę pracowników, w tym w ramach *działania „Maria Skłodowska–Curie”*.

Zgodnie ze *strategią dotyczącą kultury w stosunkach zewnętrznych UE*²⁰ oraz w oparciu o dziedzictwo kulturowe Azji Środkowej znajdujące się w obrębie korytarza „jedwabny szlak” UE będzie rozwijać **współpracę kulturalną** z regionem, aby promować partnerstwa, koprodukcję i wymianę w dziedzinie sektora kultury i sektora kreatywnego, dialog międzykulturowy i ochronę dziedzictwa kulturowego. W tym celu UE zintensyfikuje współpracę z *Organizacją Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury* oraz z wiodącymi europejskimi instytucjami kultury. UE będzie promować mobilność artystów i osób zawodowo związanych z kulturą poprzez wymiany, szkolenia i rezydencje artystyczne, promowana będzie również mobilność i wymiana w sporcie.

UE będzie wspierać badania naukowe nad Azją Środkową oraz stosunkami między UE a Azją Środkową, a także promować więcej możliwości interakcji między **naukowcami a pracownikami ośrodków analitycznych** z UE i Azji Środkowej.

---

²⁰ Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady „W stronę strategii UE w dziedzinie międzynarodowych stosunków kulturalnych”, JOIN(2016) 29 final z 8 czerwca 2016 r.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *zwiększenie liczby i zróżnicowanie profilu beneficjentów z Azji Środkowej w ramach programów Horyzont, „Erasmus+” i „Maria Skłodowska-Curie”;*
- *zacieśnienie współpracy międzyregionalnej i wewnątrzregionalnej w zakresie badań naukowych i innowacji w dziedzinie wody, żywności i środowiska;*
- *stymulowanie wewnątrzregionalnej i międzynarodowej mobilności studentów, pracowników i naukowców, a także osób uczących się i prowadzących szkolenia w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego;*
- *pomoc dla Azji Środkowej w opracowaniu regionalnego programu współpracy wzorowanego na europejskim obszarze szkolnictwa wyższego;*
- *nawiązanie dialogu i promowanie wymiany najlepszych praktyk w zakresie zdolności do zatrudnienia młodych osób, wzmocnienia pozycji kobiet i polityki zatrudnienia;*
- *promowanie bardziej intensywnego dialogu między UE, władzami państw Azji Środkowej, organizacjami przedsiębiorców i partnerami społecznymi w zakresie niedoboru kwalifikacji i modernizacji rynku pracy.*

3. LEPSZE WSPÓLDZIAŁANIE

UE będzie dążyć do promowania spójnego podejścia do Azji Środkowej oraz zadba, aby polityka sektorowa przyczyniała się do sprostania coraz bardziej powiązanych wyzwaniom. Instytucje UE i państwa członkowskie powinny wspólnie wdrażać nową strategię UE; należy również stworzyć więcej synergii między ich mocnymi stronami i zasobami.

3.1. Wzmocnienie struktury partnerstwa i zaangażowanie społeczeństw obywatelskich i parlamentów

Obecna struktura instytucjonalna dialogu na szczeblu międzyregionalnym obejmuje **coroczne spotkania ministrów spraw zagranicznych UE-Azja Środkowa** z udziałem Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa / Wiceprzewodniczącego Komisji reprezentującego UE, a także coroczny **dialog wysokiego szczebla między UE a Azją Środkową na temat polityki i bezpieczeństwa**, który prowadzony jest na szczeblu wiceministrów.

W razie potrzeby Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa / Wiceprzewodniczący Komisji oraz ministrowie spraw zagranicznych państw Azji Środkowej powinni również odbywać nieformalne spotkania przy okazji corocznych posiedzeń *Zgromadzenia Ogólnego ONZ*, posiedzeń Rady Ministerialnej OBWE oraz innych międzynarodowych spotkań i konferencji.

Jako uzupełnienie tych działań można rozważyć organizację **posiedzeń ad hoc urzędników wyższego szczebla** z UE oraz Azji Środkowej.

Dzięki zawieraniu i wchodzeniu w życie wzmocnionych umów o partnerstwie i współpracy oraz prowadzeniu regularnych dialogów na temat praw człowieka, które stanowią uzupełnienie regularnych spotkań organizowanych na szczeblu ministerialnym i szczeblu wyższych urzędników, wzmocnieniu ulegną **ramy instytucjonalne stosunków dwustronnych** z państwami Azji Środkowej.

Z uwagi na fakt, że UE i Azja Środkowa są w równym stopniu zaangażowane w przestrzeganie prawa międzynarodowego i kształtowanie światowego porządku opartego na zasadach, którego centralną część stanowi ONZ, UE **wzmocni współpracę na forach wielostronnych i regionalnych**.

Biorąc pod uwagę konstruktywną rolę, jaką Parlament Europejski odegrał we wzbogacaniu wspólnego programu partnerstwa UE–Azja Środkowa, należy zachęcać do prowadzenia dalszego **dialogu**

międzyparlamentarnego, w tym dzięki regularnym wizytom. Celem UE będzie zorganizowanie większej liczby **wizyt na wysokim szczeblu w tym regionie**.

UE zintensyfikuje także wysiłki na rzecz promowania większego zaangażowania **społeczeństwa obywatelskiego, ośrodków analitycznych, samorządów terytorialnych, sektora przedsiębiorstw, partnerów społecznych, organizacji kultury, środowisk akademickich i młodzieży**. Konsultacje ze społeczeństwem obywatelskim będą stanowiły ważny element programowania unijnej współpracy na rzecz rozwoju, której celem będzie zwiększenie zdolności społeczeństwa obywatelskiego do propagowania odpowiedzialności i przejrzystości działań rządowych.

Coroczne posiedzenia ministerialne UE – Azja Środkowa można by uzupełnić o nieformalne spotkania **„forum UE–Azja Środkowa”** z udziałem przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, środowisk akademickich, ośrodków analitycznych oraz urzędników z UE i Azji Środkowej. Spotkania te umożliwiłyby społeczeństwu obywatelskiemu przyczynienie się do rozwoju partnerstwa UE–Azja Środkowa oraz zwiększenie jego widoczności.

UE zintensyfikuje konsultacje dotyczące spraw Azji Środkowej **z mającymi podobne podejście partnerami i innymi właściwymi partnerami** w celu rozwijania wzajemnego zrozumienia i współpracy w dziedzinach, w których interesy są zbieżne.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *spotkania ad hoc urzędników wysokiego szczebla między regularnymi posiedzeniami dialogu wysokiego szczebla między UE a Azją Środkową na temat polityki i bezpieczeństwa oraz spotkaniami ministerialnymi;*
- *organizowanie nieformalnych konsultacji na szczeblu ministerialnym w uzupełnieniu do posiedzeń Zgromadzenia Ogólnego ONZ oraz wypracowanie wspólnego zrozumienia i zbieżności stanowisk na forum ONZ i innych wielostronnych forach;*
- *zintensyfikowanie w stosownych przypadkach konsultacji dotyczących spraw Azji Środkowej z partnerami zewnętrznymi;*
- *dalsze angażowanie społeczeństwa obywatelskiego w rozwój partnerstwa UE–Azja Środkowa, w tym poprzez ustanowienie nieformalnego „forum UE–Azja Środkowa”;*
- *zachęcanie do częstszych międzyparlamentarnych kontaktów i wizyt.*

3.2. Współpraca o dużej sile oddziaływania

W ostatnim dziesięcioleciu UE i jej państwa członkowskie były wiodącymi partnerami Azji Środkowej w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju²¹. UE będzie nadal korzystać z dostępnych instrumentów finansowych, aby wesprzeć ten region i pomóc w sprostaniu wyzwaniom, a także zwiększyć możliwości płynące z partnerstwa między UE a Azją Środkową. **Nowa strategia UE wobec Azji Środkowej** będzie nadawała kierunek współpracy UE z tym regionem w nadchodzących latach. Kluczowym elementem zaangażowania UE będzie wypełnienie zobowiązań podjętych w ramach *Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030*. **Dialog ze społeczeństwem obywatelskim i władzami lokalnymi** przyczyni się również do określenia priorytetów UE dotyczących Azji Środkowej. Konieczna będzie **większa synergia z polityką państw członkowskich wobec regionu, w tym współpracy na rzecz rozwoju**.

Sama współpraca na rzecz rozwoju nie pozwoli osiągnąć celów zrównoważonego rozwoju i będzie musiała pełnić funkcję **katalizatora, który przyczyni się do pozyskania prywatnego kapitału na**

²¹ W ramach cyklu budżetowego 2014–2020 UE przeznaczyła 1,1 mld EUR na współpracę na rzecz rozwoju z Azją Środkową.

rozwój. UE powinna jak najlepiej wykorzystać swój szerszy zestaw narzędzi pomocy rozwojowej w regionie, w tym takie **innowacyjne formy współpracy**, jak współpraca partnerska czy większy nacisk na inwestycje. **Wzmocnione umowy o partnerstwie i współpracy** zapewnią możliwości prowadzenia intensywniejszego dialogu merytorycznego z państwami Azji Środkowej w wielu różnych sektorach, co przyczyni się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

Współpraca z **międzynarodowymi instytucjami finansowymi** będzie w dalszym ciągu odgrywać ważną rolę w pozyskiwaniu publicznych i prywatnych środków finansowych na zrównoważony rozwój w Azji Środkowej.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *organizację dialogów merytorycznych między UE a Azją Środkową w konkretnych sektorach i wspieranie tych dialogów w ramach współpracy partnerskiej;*
- *intensyfikację, w stosownych przypadkach, współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi.*

3.3. Zwiększenie widoczności partnerstwa

Aby zwiększyć widoczność UE w Azji Środkowej, UE i jej państwa członkowskie muszą opracować bardziej dynamiczną i lepiej ukierunkowaną strategię komunikacyjną, przedstawiając uzasadnienie swojego zaangażowania i podkreślając możliwości, jakie partnerstwo UE–Azja Środkowa może stworzyć dla tego regionu i jego obywateli. Będzie to wymagało w szczególności opracowania wspólnych komunikatów i określenia możliwości komunikacji, w tym za pośrednictwem mediów społecznościowych i innych nowych technologii komunikacyjnych, adresowanej do osób młodych z tego regionu, środowisk opiniotwórczych, przedstawicieli mediów społecznościowych, społeczeństwa obywatelskiego, środowisk akademickich i mediów ogółem.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie powinny obejmować:

- *opracowywanie wspólnych komunikatów w sposób bardziej systematyczny i zwiększenie wykorzystania portali internetowych i mediów społecznościowych do podkreślenia wymiernych korzyści płynących z zaangażowania UE w tym regionie.*

***

Rada i Parlament Europejski proszone są o poparcie podejścia oraz działań przedstawionych w niniejszym wspólnym komunikacie.